

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

X. De dilationibus & cessionibus bonorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

genuis, decernentes ab eorum ordinationibus, interlocutionibus & decretis ante diffinitivam sententiam, vel vim diffinitiva habentem, & ubi agetur de morum correctione a nullatenus etiam ad nos & ledem Apostolicam appellari posse: & nihilominus per appellationes quaeunque contra praesentium tenorem quomodolibet interpositas minimè causas devolvit, aut etiam per quavis inhibitiones etiam cum quibusvis censuris & penis eius a quibusvis judicibus ordinariis vel delegatis forsitan facientes, illarum ulteriorem cognitionem & expeditiorem, & ubi de morum correctione agetur etiam legitimam executionem minimè impediri, aut censuris & penis hujusmodi ligari aut irreui censere. Romæ prid. Non. Septemb. 1560.

Iulius Secundus, Thesaurario Marchia Anconitana.

Appellationem suffragio propensiones reddunt ad lites facientes animos & flagitia audienda, cum sententia prosequantur, & indecisam remanent, id est non admittuntur in causis maloficorum, nisi deposita pecuniaria multa summa.

CAP. VII.

Accepimus fisco Camera Apostolica, istius nostra provinciæ, damnum non leve inferri, delictaque impunita remanere, ex prætextu appellationum, qui in maleficiorum b. causis, tum ante condemnationem, tum post interponuntur: propter quas, cum aut ad urbem, aut alio caute ipso transferuntur, indecisa, & minus pro ipso fisco defensa remanent. Quamobrem volentes damno & impunitati prædictis occurrere, tibi committimus & mandamus, ut nullam in aliqua causa aliquis maleficis, aut fracta pacis, induciarum, vel treujs (etiam si de nova causa, aut de habendo recursum diceret) appellationem admittimus, aut admitti finis per aliquem judicem vel officialem, nisi prius effectuante depositum penes te fecerim, de pena in qua appellans condemnatus fuerit, aut veniret condemnatus, prout in constitutionibus provincialibus, & aliis prædecessorum nostrorum, & nostrarum literis (ad quas relationem haberi volumus), plenius continetur. Inhibentes etiam praesentibus Gubernatoribus, Vicelegatis, Locumtenentibus, & aliis quibusvis officiis ipsius provincie, quoque nomine nuncupatis, ut appellationem aliquam, in dictis causis admittere nullo modo audeant vel preficiant, nisi per te eis prius confiterit de effectuali deposito ut præmittitur factio. Rom. 16. Jun. 1560.

TITVLVS X. DE DILATIONIBVS, ET CESSIO- nibus bonorum.

Clemens VII.

Cessione frive discussionis bonorum beneficium impetrantes, aut dilationem quinquematu, tenentes causam infra tres menses expedire.

CAP. I.

CVM ex multorum relatione non sine animi nostri disperdientia accepimus, quod nonnulli Dei timore postposito, & suarum amarum & honoris proprii immemores, post magnum assalutum contractum, eti non sufficientia pro satisfaciendis creditoribus habe-

ant, tamen ad eos illudendos, ac laboribus & expensis defrigandos, alii beneficium alternativum, cessionis videlicet bonorum aut dilationis quinquennalis, alii discussione bonorum aut hereditatis, etiam à sede Apostol. impetrant, quib. impetratis ad expeditionem carundem minimè incumbunt, & dictis gratis se tutos cognoscentes, & difficile repurantes, quod vel creditoris conveniant in eligendo, vel bonorum hereditatis discussio fiat, pauperes credidores eorum credito vel deluduntur, vel adeo protabuntur, ut ipsi fame percant, vel ut sapienter facient, solet moriantur, & heredes eorum, non ita de materia informati, à credito eorum penitus excludantur. Nos talibus inconvenientiis obviare volentes, motu proprio, & ex certa nostra scientia, tenore praesentium decernimus & declaramus, quod quicunque beneficium alternativa prædictum, aut discussione bonorum, seu hereditatis, haec tenus impetrarunt, à die publicationis praesentium, & qui in futurum impetrabunt, à die eorum imprestatios computandis, nisi infra tres menses usq; ad sententiam inclusivæ causam expediverint, seu expediti fecerint, dictis gratis seu beneficiis ipso jure privati existant, & judices eorum, quibus tales causas ventilare continent, five ordinarii, five delegati, etiam si sint causarum palati Apostolici auditores, aut S. R. E. Cardinales, ad talem executionem contra ipsos debitores ad instantiam cujuslibet creditoris procedere possint & debeant, perinde ac si talia beneficia ipsi talibus debitoribus minimè concessa fuissent, partibus alias justitiam ministrando. Et nihilominus sex aliqua rationabilis causa judicibus prædictis vix aliquis rationabilis causa judicibus dictum terminum trium mensium prorogari debere, dictum terminum sibi bene visum, non tam ultra alium mensem & non amplius, prorogandi licentia per præsentes concedimus pariter & facultatem.

Idem.

Extensio procedentiis decreti ad discussandas cavillationes suffragiorum beneficij c. Odoardus, & c. per vent.

CAP. II.

CVM nuper ad amputandum cavillationes eorum, qui ad fraudandum credidores, & dinitus prorogandum debita, alternatives & discussions bonorum, à sede Apostolica impetravent, ut exinde ea longissimo tempore durante nullatenus solvere recenterent, nos per motum proprium manu venerabilis fratris nostri Antonii de Monte Episcopi Portuensis mandaverimus, ut ii qui talia impetraverint, extunc, qui vero talia in futurum impetrarent, à die imprestatios hujusmodi infra tres menses causam expedire tenerentur, cum potestate dictis iudicibus attributa, trimestre prædictum si eis videbatur ad unum mensem prorogandi, quibus elapsis & causa minimè finita, extunc index coram quo causa penderet, ad exequitionem contra debitores, perinde ac si tales concessiones minimè impetrassent, procedere debeant, aliaque faciant, prout in dicto motu proprio, cuius tenorem haberi volumus pro inferro, plenius coninetur. Verum quia quod una via prohibuimus, alia cavillos debitorum præfari consequuntur: alii capitulo Odoardus, alii beneficium capiuli Pervenit, à predicta sede Apostolica impetrantes, quæ beneficia nullatenus expedire curant, in maximum pauperum creditorum datum, anima sua periculum, ac scandalum plurimum. Talibus igitur inconvenientiis providere volentes, dictumque mandatum etiam ad predicta beneficia amplectantes & extendentes decernimus & mandamus, quod quicunque aliquod dictorum beneficiorum, si capitulo Odoardus, & capit. Pervenit, à nobis, seu sede Apostolica haec tenus impetraverint, aut in posterum impetrabunt, extunc, aut à die imprestatios respectivæ, infra tres menses, cum potestate prorogandi ad alium mensem, juxta & secundum formam, dicti prioris mandati causam ipsam omnino expediti facere teneantur.

0000 2

Pius Quartus.

Gravibus dolis, quos meditantur qui alternati at & dilatationes in fraudem creditorum perunt, pena occurritur.

CAP. IIII.

Cvpientes mercatoribus & aliis personis, tam aliae
cum quibusvis personis contrahendi omnem possibilem
securitatem concedere, & omnem viam, ac etiam omnes
dilatationes, per quas mercatorum & aliarum personarum
debitores à debitorum solutione subterfugere, seu se
quoquo modo subtrahere, & creditores eorum creditus
defraudare, aut supplantare possent, de medio tollere,
ac remedium opportunum præmissa ne fiant adhibere, &
ut debitores ipsi à præmissis, si non Dei omnipotens,
saltum humanae ignominia timore abstineant, & sic ex-
rundem mercatorum & personarum firmitati providere
volentes, & considerantes motum proprium a foel. re.
Paulo Papa IV. prædecessore nostro, quod ex tunc de
cetero alternativa, significations, & dilatationes quæcumque,
nisi juxta juris dispositionem, ac formam statuto-
rum ipsius urbis, concedi nullatenus possent, & qui illas
obtinuerint, & extinc in futurum obtinerent, semper
birretum viride portare tenerentur, emanatum, circa
ipsum debitorem malitiam, seu malos homines non
sufficiere, cùm ipsum birretum viride, nisi postrquam ad
alternativam vel alias dilatationes admissi fuerint, porta-
re non teneantur, & sic beneficio temporis in grave
creditorum præjudicium & facturam gaudent. Nos igit
motu simili, &c. per præsentes perpetuo statuimus &
ordinamus, quod ex exercitu quicunque debitores, seu in
forma Camera, aut alias quomodo libet obligati, quan-
cumque alternativam significacionem, vel aliam quan-
cumque dilatationem, etiam secundum capitulum a Per-
venit, vel Odoardo, seu inhibitionem aliquam a Curia
caesarina Camere Apostolica auditore, seu ejus locum
tenente, aut alia urbis Vicario, vel Gubernatore, vel
Senatore, seu aliis ipsius urbis iudicibus, etiam commis-
fariis, aut etiam carcerum urbis visitatoribus petere non
possit, nisi se prius coram illis dictum birretum viride
geffando prætaverint, & ipsum birretum viride pub-
lice & secrete, sub futiligatione per urbem pro prima
vice, & tritemum pro secunda, qua sine dicto birrete
reperti fuerint, deferre, per se vel suos legatos pro-
curatores ipsi absinthibus promiserint, & medio juramen-
to affirmaverint, ac aliter à prædictis & aliis quibusvis
iudicibus, etiam vigore specialis commissionis, nostra aut
successorum nostrorum manu signata vel signanda,
obtent & obtinenda, alternativa, & significations, aut
dilatationes quæcumque, etiam secundum juris formam nul-
la sint, & ipsis debitoribus, etiam clericis existant, nul-
la tenetus suffragetur.

Pius V.

Fraudulenti & dolosi decotiores, luxu & imprudentia rem alie-
nam dilapidantes, pro suribus & lassibus impune græssantibus
haberi debent, & ideo pena ultimi supplicii plectantur.

CAP. IV.

Postquam eo usque humana processit intemperantia,
ut Christi fideles, qui in sacri Baptismatis suscep-
tione diabolo & omnibus vanitatibus ejus sponte ac solen-
niter renunciarunt, diabolica fraude seducti ita mundi
hujus illecebras expectant, ut pro illis assequendis non
modo filii prodigi in Evangelio per Dominum demon-
strati exempla sequentes, sua luxurios vivendo profun-
dat, verum etiam illis absumptis aliena appetant, grande
res alienum à proximis suis, qui id eis, prout mutuum fer-
t hominum commercium, sub variis instrumentorum ob-

a. Hec duo cap. habentur lib. 3. decret. tit. 22. de fidejussoribus, &
tit. 23. de solutionibus.

ligationibus liberaliter mutuant, exorquentur, ac de-
inde cùm id eis sub paupertate specie relinquer negli-
gunt, proximos suos unà cum terra familiis siquando
mendicare cogunt: facere nullo modo possunt, quia &
pastoralis offici debito, cui disponente Domino pres-
demus, moniti, & ea qua Christus prior dilectioris
impulsu, clementer & misericorditer rejecit via
justitiam & judicium in tales acriter infangendo illa-
mamus, justique rigorem acierem redamus, unde
per hoc eos, quos timor Domini a malo non mas-
ulti supplici poena exterret, scilicet universi Domi-
ni gregis oves ad ovile, ad quod (dante Domini)
mines dirigi cupimus, salubris perduramus. Sicut
alias fcc. re. Paulus Papa IV. prædecessor noster in
catera dilectis filiis populo Romano concessa privile-
gia per quasdam suas literas voluerat, quod dilatationes quo-
cumq; nisi juxta dispositionem juris, ac formam statu-
rum almae urbis, concedi nullatenus possent, & quia
obtinuerint, semper birretum viride portare, eten-
ac alias, prout in dictis literis plenus continent; nulli
minus diversi iniquitatis filii, præmissis non attinet, pri-
priaque temeritate confisi, postquam propriezum ho-
nis non aduersa fortuna aut fortunis callos, sive battu-
um incursu, vel ventorium, maritique violencia repa-
juria (quod quidem vel certe ferendum est) cum b
iis facile cavere nequeat humana providentia, sed in
ipsummet incuria, negligenter, prodigaliter, ex-
xi in expensis propriis voluptatibus, penitus dilati-
tis, proximos suos ad varia eorum bona ubi munera lo-
spē restitutio compulerunt, similes illi pecunio-
diutoris luos cessione bonorum delentes, ac mali-
ras prefatas, quām alia per nos contra luos modi-
tates, fallitos nuncupatos, edita statuta dentes, etiam
in grave Apostolica auctoritate vilipendium, primi-
tum suorum detinentem & gravem, ac nimis ter-
periculum non modicum. Nos præmissa conuenienter
oculis per transire nequeant, & acutissime confundentes
nulla alia de causa in fures ultimi supplicii penam esse
impositam, nisi ut talia perpetranti homines val-
tercula, liberum esset unicuique sūa ablegere percul-
posidere & uni, hos autem adeo furibus & luos milles
miles esse, ut illis in nibilo diffarent, nisi ut quod ei
nisi cum vita sua periculo agitur, hoc decotionibus im-
punit lecat, volentesque propterea ut par iudeo gravi-
rem in hos gravior em reddere, ac genitio hoc hominem
tanquam humano generi infeluum, & errorum etiam
gregandum merito esse dijudicantes, omnem & longu-
laturum legum & constitutionum tam imperialium quam
Apostolicarum, etiam in eorum iure descriptarum te-
nores & formas, ac si deinde id verbum in leti forent
prætentibus, pro expressis habentes, fine illarum aliquo
præjudicio, quinim illas reverentias & confundentes
motu proprio, hac nostra perpetua voluntaria continuo
ne sancimus, statuimus, & declaramus, quod denegata
perpetuis futuri temporibus quacunque persona, tam
secularis, quam Ecclesiastica, etiam si clericali & ecclie-
siastico foro gaudeat, cuiusq; status, gradus, ordinis,
& conditionis exiftat, & quacunque dignitate tam misera,
etiam Domicellus, Comes, aut alter nobilis aliquantus
fuerit, quam Ecclesiastica, non tamē Episcopali, præfili-
geat, qui omnem eorum substaniam, non præmissis
libibus fortuit, sed incuria, negligenter, prodigaliter
& luxu suis, proprias voluptates explendo, & cupidibus
non mediocri intemperantia servientes, subversi-
rint & dilapidaverint, necnon qui se bona sua decou-
similantes, illa in fraudem creditorum suorum occu-
perant, & eorum pecuniam totam in eorum utilitatem feci-
san converterint, ut eorum creditores ad se, cum compo-
nendum facilius allicit, ultimi supplicii, & ea, quae
res ipsi de jure vel consuetudine, aut particulari vel me-
nicipi

nicipali statuto plecti solent, puniri debet. Mandantes
tani urbis praefata Gubertuatori, & Curia causarum Ca-
mer & Apololi, & generali auditori, quam omnibus &
singulis nostris & ledis Apostolicis quibuscumque pro-
vinciis legatis & vicelegatis, necnon quaruncunque ci-
vitatum, terrarum, oppidorum, & locorum, nobis & ei-
dem sed tam mediate quam immediatè subiectorum
Gubernatoribus, Pratoribus, Capitanis, Commissariis,
& aliis quibuscumque judicibus, quavis etiam subdele-
gata potestate fungentibus, ut praeentes nostrarum inviola-
biliter in eorum iudicis obseruent, nec contra tales, nisi
illarum forma servata, procedere audeat vel presumant.
Districtus quoque inhabentes quibuscumque terrarum,
oppidorum & locorum dominis, in temporalibus in vir-
ture sanctæ obedientiæ, ac sub excommunications, &c.
poenit., ne sic in præmissis iudicantes eorum seculari au-
toritate molestare, inquietare, perturbare, vel impedire
audeant vel presumant.

& determinatum interesse, etiam in casum non solu-
tionis, pacifici, neque reali cambia aliter quam pro pri-
mis nundinis, ubi illa celebrantur, ubi vero non cele-
brantur, pro primis terminis juxta receptum locorum
usum exercere, abusu illo prorsus rejeclio, cambia pro fe-
cundis & deinceps nundinis, five terminis exercendi.
Curandum autem erit in terminis, ut ratio habeatur longi-
guitatis & vicinitatis locorum, in quibus solutio de-
finatur, ne dum longiores præfiguntur, quam loca desti-
nata solutionis desiderant, fecerant detur occasio. Qui-
cumq; contra hanc nostram constitutionem commiserit,
ponis a sacrificiis canonibus contra usurarios inflictis se no-
verit subiacere. Eos vero, qui configurationes fecerint, vel
congettam undeque pecuniam ita ad se redigerint, ut qua-
si monopolum pecunie facere videbuntur, poenit., que à
jure contra exercentes monopolia constituta sunt, tene-
ri sancimus. Rom. 5. Cal. Febr. 1575.

TITVLVS XI. DE CAMBIIS.

Pius Quintus.

Commutationem verum ad rei, five pecunia ad pecunias, quam
Cambium mercatorum vulgo vocat, prohibito istituta, & decla-
ratio concessa.

CAP. I.

Inam pro nostro pastorali officio curam diligenter
incumbimus, ut Domini nostri oibis opportuna pro
animarum salutem remedia adhibere minime diffran-
imus. Cum itaque ad aures nostras pervenierit, legitimi-
num a cambiorum usum, quem necessitas, publicaque
utilitas induxit, sapienter ob illici quibuscupida-
tatem si depravari, ut sub illius pretextu usuraria pravi-
tas a nonnullis exerceatur: Nos petitionibus, qua super
his nuper nobis facta sunt, hac perpetuo valitatu decre-
tali respondendum esse duximus, ut neque dolosis sua
fraus suffragetur, neq; ignarus perdat inficta: sic enim
pastoris officium exequimur, dum gregem nobis com-
mismus ad externe damnationis periculo evipere modis
omnibus studemus. Primum igitur damnamus ea o-
mnia cambia, quæ sicca nominantur, & ita configuntur,
ut contrahentes ad certas nundinas, seu ad alia loca cam-
bia celebrare simulant, ad quæ loca si, quæ pecuniam re-
cipiunt, literas quidem suas cambii tradunt, sed non mit-
tuntur, vel ita mittuntur, ut transacto tempore unde-
procedant, inanes referantur, aut etiam nullis hujus-
modi literis traditis, pecunia ibi denique cum interesse
repositori, ubi contractus fuerat celebratus: nam inter-
dantes & recipientes usq; a principio ita convenierat, vel
talis intentio erat, neq; quisquam est, qui in nundi-
na, aut locis supradictis hujusmodi literis receperit solu-
tionem faciat. Cui malo simile eriam illud est, cùm pe-
cunia, five depositi, five alio nomine facti cambii tradun-
tur, ut posseca eodem loco, vel alibi cum lucro restitu-
antur. Sed & in ipsis cambiis, quæ realia appellantur,
interdum (ut ad nos perfertur) Campores præstabilitum
solutionis terminum lucro ex tacita vel expresa con-
ventione recepto, seu etiam tantummodo promiso, dif-
ferunt. Quæ omnia nos usuraria effe declaramus, & ne
fiant disdictus prohibemus. Porro ad tollendas quo-
que in cambiis, quantum cum Deo possumus, occassiones
peccandi fraudesque fomeretur, statuimus, ne deinceps
quisquam audeat sive à principio, five alias, certum

a Decambis & cambiorum instituti ac abusus vide Ant.
2. part. iit. 1. c. 7. §. 47. Laur. de Radulph. de usu. c. consil. p. 2.
9. 2. Ang. Sylv. Tab. Cajer. 1. art. de camb. Soto de justit. & iure.
l. 6. q. 2. art. 1. Navar. c. 17. Joseph. Angel. de camb.

TITVLVS XII. DE FORMA CONTRAHENDI censum.

Pius Quintus.

Census est rei immobili fructifera in pecunia numerata contra-
bus, nec super fructibus censu augeri vel creari posset, cuius pre-
sum semel constitutum immobile permanet.

CAP. I.

Cum onus Apostolicæ servitutis obeuntes, cognovimus innumerous celebratos fuisse, & indies
celebrati centum contractus, qui nedum non
continent intra limites à nostris antecessorib; eisdem
contra contractibus statutos, verum etiam quod deterius est,
contraris omnino passionibus, propterea ardentem avara-
ritiam simul, legummetam divinarum manifestum contum-
ptum præ se ferunt, animarum, prout tenemur, saluti
consilientes, ac piarum mentium petitionibus etiam fa-
tis facientes, tan gravi morbo, laxiferoq; veneno salu-
tati antidoto non mederi.

Hac igitur nostra constitutione statuimus a, censem
feu annum redditum creari, constitutiv nullo modo pos-
se, nisi in re immobili, aut qua pro immobili habeatur,
de sui natura fructifera, & qua nominarum certis finibus
designata sit.

Rursum nisi verè in pecunia numerata, presentibus te-
stibus, ac Notario, & in actu celebrationis instrumenti,
non autem prius recepto integro, justoq; pretio.

Solutions quas vulgo anticipatas appellant, fieri, aut
in pactum deduci prohibemus.

Conventions directè aut indirectè obligantes ad ca-
sus fortuitos eum, qui alia sex natura contraactus non re-
natur, nullo modo valere volumus.

Quemadmodum nec pactum, auferens aut restringens
facultatem alienandi rem censi suppositam, quia volu-
mus rem ipsam semper, & libere, ac sine solutione laude-
mii, seu quinquagesimæ, aut alterius quantitatis vel rei,
tam inter vivos, quām in ultima voluntate alienari.

Vbi autem vendenda sit, volumus dominum censis a-
liis omnibus præferri, eique denunciari conditions qui-
bus vendenda sit, & per mensum expectari.

Pacta continentia morosum censem debitorem teneri

ad interesse lucris cessantis, vel ad cambium, seu certas

expensas aut certa salario, aut ad salario, seu expensas me-

a Census varia significacione explicatur apud Castrodor. lib. 3.
variar. epist. penult. & l. 2. §. post dante. ff. de origine iur. The-
ophil. in §. ult. instit. de libertate, quomodo vero differat à pen-
sione emphyteutica, & alia similibus, habet ex gloss. & Pan. in cap.
constitutus. de rel. grossi domibus. & Bal. in titl. de pace Conf. in
verb. persolvere.